

Ivan Cankar

MARTIN KAČUR ŽIVLJENJEPIS IDEALISTA

Ivan Cankar je bil zelo »ploden« pisatelj, saj je napisal res veliko del. V svojem življenju se je dotaknil skoraj vsakega literarnega področja. Bil je dramatik, pisatelj, esejist, polemik in tudi kritik. Njegova prva zbirka je izšla leta 1898, pod vplivom dekadence, z naslovom Erotika. Njegove znane drame so: Jakob Ruda, Za narodov blagor, Kralj na Betajnovi, Pohujšanje v dolini Šentflorjanski, Hlapci, Lepa Vida.

Pisal je tudi kratke romane, kot so: Na Klancu, Hiša Marije pomočnice, Bela Krizantema, Tujci, Martin Kačur.

Znane so tudi njegove povesti: Kurent, Aleš iz Razora, Hlapec Jernej in njegova pravica; Tuje pa mu niso bile niti črtice, kot so: Podobe iz sanj, Moje življenje, Moja njiva, Vinjete, Knjiga za lahkomišelnje ljudi.

Cankarjev slog je zelo poetičen, lirski, in predvsem izpoveden. V njegovih delih se vidi, da je imel tudi zelo bogat besedni zaklad. Z lahkoto prepoznamo tudi veliko metaforike ter nizanja miselnih asociacij. Za Ivana Cankarja pa je predvsem značilna čustvena stilizacija.

Roman o Martinu Kačurju, svoje drugo najdaljše delo, je Ivan Cankar napisal leta 1905. V času, ko je pisal Kačurja je Cankar živel na Dunaju.

Knjigo so pozitivno ocenili tako kritiki kot tudi bralci, saj je bila razprodana manj kot v enem letu.

KRATKA OBNOVA

Martin Kačur se poln optimizma odpravi v Zapolje. Prepričan je, da so vsi ljudje blagi. Vendar njegovemu idealizmu Cankar že kar v uvodnem prizoru postavi nasproti zapoljskega zdravnika. Zapoljski zdravnik je realist in poskuša mlademu Kačurju dopovedati, da življenje ni preprosto.

Kačur se ne zmeni prav dosti za zdravnikove besede in se s polnim optimizmom odpravi pučevat v Zapolje. Kačur je celo tako prepričan v svoje ideje, da poskuša ustanoviti čitalnico, v kateri bi se tudi odrasli učili brati. Želel je, da bi tudi slovensko podeželje sledilo razvoju, vendar je naletel na močan odpor pri prebivalcih Zapolja. Kačur se je v Zapolju zameril skoraj vsem in zato so ga hitro premestili v Blatni Dol. Tik pred odhodom se je Kačur s Ferjanom, vaškim "pijncem", še zadnjič dobil v vaški gostilni.

Blatni Dol je res vse, kar si lahko človek predstavlja pod tem imenom. Vas je obdana z visokimi hribi, tako da se sonce le redko prebije v to mračno dolino. Zdi se, da ljudem resnično primankuje sonca, saj vsi bolj ali manj brez energije hodijo okoli. Blatni Dol je še bolj starokopiten in odrezan od ostalega sveta kot Zapolje. Vendar Kačur ne izgubi svoje volje in še naprej uveljavlja svoj idealizem. Zanimiva oseba Blatnega Dola je tudi vaški župnik, saj se da v njegovih pridigah slišati čisto konzervativnost, vendar se v pogovorih s Kačurjem tudi sam izkaže kot razočaran idealist.

Župnik poskuša Kačurju dopovedati, da v Blatnem Dolu res ni prostora za idealista in njegove ideje. V Blatnem Dolu torej velja načelo, da se mora vsak človek prilagoditi družbi.

Martina Kačurja v Baltnem Dolu mine tisti optimizem, ki ga je izžareval v Zapolju. Kačur se poroči s Tončko in ji obljubi, da jo bo čimprej odpeljal iz tega turobnega kraja.

Po več kot desetletju pisanja prošenj, so Kačurja in njegovo družino premestili v Laze. V Kačurju se je za trenutek spet zbudil optimizem, saj je verjel v nov začetek, ki se je odprl pred njim. Vendar je že po nekaj dneh spoznal, da se je v desetih letih bivanja v Blatnem Dolu spremenil iz idealista v zaostalega učitelja, ki ni primeren za poučevanje v "naprednih" Lazah.

Prav v tem trenutku pride v Laze novi nadučitelj, ki naj bi posebljal moderno učenje. Kačur ga pričaka zelo ponižno in ko ugotovi, da je novi nadučitelj Ferjan, tisti "pijanec", se mu svet resnično začne rušiti.

Morda se zdi, da je bila vsa energija mladega učitelja, Martina Kačurja, porabljena zaman, saj mu ni uspelo ustanoviti niti ene čitalnice. Vendar na koncu se izkaže, da je prav njegova energija kljub vsemu spremenila mišljenje družbe.

V Martinu Kačurju je zelo jasno izraženo prepričanje, lahko bi rekli dejstvo, da idealisti vedno postavijo neke nove temelje razvoja, premaknejo stvari na bolje, žal pa za časa svojega življenja ponavadi niso priznani.

Glede na zadnjo misel mnogi trdijo, da je Martin Kačur pravzaprav Cankarjeva avtobiografija.

Torej, lahko zaključimo, da so idealisti kot je Ivan Cankar, ključnega pomena za razvoj in napredek.